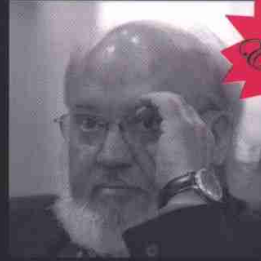

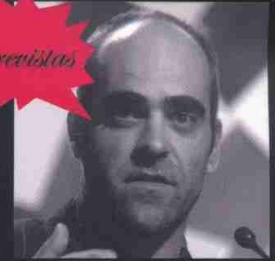
*Cara
a cara*

MARIA BOUZAS <> CARLOS BLANCO

Entrevistas

JOSE LUIS CUERDA

LUIS TOSAR

actualidade estrea curtametraxes creación falaa industria crítica opinión de autor perfis

xuño 2007 exemplar gratuito

01

ag

revista do audiovisual galego

A FORMACIÓN AUDIOVISUAL, A DEBATE
a fondo

FALANDO DE CINE CON ISAAC DÍAZ PARDO
persoeiros

VARI CARAMÉS
escenarios

JOSÉ SELLIER, PIONEIRO DO CINEMA ESPAÑOL
investigación

O nacemento de BS. AS.

Alberte Pagán

Bs. As. é unha película sobre a emigración, entre outras cousas. Mais o tema 'emigración' entrou a formar parte esencial da cinta, e case dun xeito casual, varios anos despois da rodaxe nas rúas bonaerenses. Curiosamente, e sen sospeitar que ese acabaría sendo o contido máis destacable da obra, fora a emigración a que me levara á capital arxentina en xullo e agosto de 1999: a viaxe era un agasallo que levaba tempo querendo facerlle a miña nai (a narradora da primeira parte), para que recoñecese dous irmáns seus que emigraran a América había medio século e que nunca máis regresaron a Galicia (ambos faleceron despois da nosa visita).

Para que miña nai tivese unha lembranza da viaxe e da parentela transatlántica, merquei a miña primeira cámara de vídeo (que remataría perdida, anos despois, por terras colombianas). Do abundante material doméstico filmado, só tres planos toparon cabida na montaxe final de *Bs. As.*: o encontro de miña nai co seu irmán Pepe; o retrato dela, altamente saturado e ralentizado, posando coa súa sobriña-neta; e o primeiro plano dunha agonizante Gloria.

O resto son planos fixos sostidos das rúas e das xentes de Bos Aires. Intentaba evitar os lugares comúns, os edificios significativos, os monumentos máis identificables. Quería un Bos Aires anónimo, unha cidade que puidese ser calquera cidade; pero non podía obviar a historia, e si me sentín obrigado a incluír os centros de tortura (ESMA, Liberty Hotel) e de loita anticapitalista (Plaza de Mayo). De feito, mentres rodaba sen unha idea clara

de cal podería ser o resultado final, comecei a pensar nalgún texto directamente político que puidese acompañar as imaxes, e mesmo a valorar a posibilidade de prescindir da voz humana. Na mente tiña as propostas de Akerman (*Hotel Monterey, Sud*) ou, para ir ás orixes, Snow e Warhol.

Pasou o tempo e, mentres as imaxes maceraban nunha gabela, contactei por casualidade coa miña curmá Celia, cuxas cartas, practicamente sen editar, constitúen o comentario da segunda parte de *Bs. As.* A través delas entraron na película algúns dos acontecementos político-sociais dos últimos anos: o *corralito*, o Prestige, a incontable guerra do Golfo, as eleccións galegas... Foi esta lúcida e amarga visión de Celia a que deu orixe ao comentario da miña nai: quería contrapor o punto de vista de alá co de acá, o presente co pasado, a escrita electrónica coa oralidade, a estrañeza coa familiaridade, o castelán co galego, a familia paterna coa materna, a actualidade coa nostalgia... Medio século separa uns dos outros; cincuenta anos durante os cales os fluxos migratorios se invertiron.

Agora, como espectador, podo apreciar certas influencias: o plano final non me deixa de lembrar o *Wonder Ring* de Brakhage; e a voz de estraño acento da segunda parte, que quería artificial para afastarme da tremenda carga emotiva dos textos de Celia, enlaza co tratamento da voz que Straub/Huillet levan a cabo na súa obra.

BS. AS.

Unha peza arriscada, cun criterio estético moi persoal

Clara García Nieto

Anacos de memoria, como nos tangos que acompañan as vellas fotografías protagonistas dos primeiros minutos de película. "Mi Buenos Aires querido, ¿cuándo te volveré a ver?", unha esgazada voz emerxe de súpeto entre as imaxes familiares para situar o espectador na pel do emigrante que rememora tempos pasados. Tan pronto como aparece, esváese de novo, abandonando os retratos nun silencio case absoluto.

Alberte Pagán recorda a través da súa nai as vivencias da súa propia familia en Bos Aires, obrigada como tantos outros galegos a emigrar á capital arxentina.

Introdúcenos na súa intimidade, ilustrando as cartas familiares con imaxes gravadas por el mesmo nunha viaxe a Bos Aires en 1999. Son planos dos suburbios porteños, na máis pura liña documental, sen unha gran procura estética nos encadramentos, senón guiados pola mera preocupación de amosar a realidade da cidade. O estatismo da primeira parte deixa paso a planos cheos de movemento en canto cambia a interlocutora. Os correos electrónicos que lle envía ao autor a súa prima Celia dende Sudamérica son o texto que acompaña este novo Bos Aires, ateigado de vida, con estampas cheas de xente que se contraponen ao recordo baleiro do emigrante retornado marcado polas frías e distantes imaxes de edificios senlleiros. Nestes correos, Pagán aproveita para introducir a realidade galega, a través duns ollos afastados que se informan polos seus familiares, a estas alturas xa erixidos en representantes dos espectadores, pois a ausencia dunha imaxe que acompañe á voz contribúe á sensación de universalidade do escoitado. Os conflitos familiares saen á luz dun xeito natural mediante este tratamento epistolar e Celia termina a súa intervención co desexo do seu sobriño de marchar a España, deixando aberto o reencontro dunha familia tanto tempo separada polo océano.

Bs. As. é unha peza arriscada, cun criterio estético moi persoal, que pode resultar difícil de asimilar para o espectador acostumado ao cine compracente, con imaxes mantidas durante longo tempo, o que se fai especialmente marcado no interminable plano final. Soamente o vagón do metro e o silencio. Chegamos á parada.

